

SZLOVÉNIAI: EGY VOLT JUGOSZLÁV TAGKÖZTÁRSASÁG GYAKORLATÁNAK ADAPTÁLÁSA A NATO-DOKTRINÁLIS KULTÚRÁJÁBA

BEVEZETÉS

Az Országos Társadalomtudományi Kutatási Alap (OTKA) által támogatott kutatásaim során megvizsgáltam több környező ország doktrína-fejlesztési gyakorlatát, tulajdonképpen annak a folyamatnak a lenyomatát, hogy miként, milyen szinten tudtak és tudnak adaptálódni, ezen államok, a rendszerváltozások után a fejlett demokráciákhoz, egy merőben más filozófiájú védelmi rendszerhez az euró-atlanti integráció soha véget nem érő folyamatában.

Ennek a folyamatnak az eredményeit jól érzékelhetjük, hiszen hasonlóképpen rangsorolják az új NATO-tagállamokat, mint a közbeszédben gyakran előforduló egyes jól és kevésbé jól körülírható makrogazdasági jellemzők; versenyképességi mutatók; az EU-ban, ill. NATO-ban elfoglalt hely; a szövetségi szerepvállalás volumene és minősége stb.

Tehát az államok között a térségben folyó verseny egy nem túl hangsúlyos, de azért érzékelhető szegmense a katonai integráció, a haderő átalakításának és mind teljesebb interoperabilitásának kérdésköre. Megítélésem szerint az interoperabilitás egyik fontos elemének, egyben a NATO-integráció egyik meghatározó területének, a doktrínafejlesztési-rendszerek állapotának, a nemzeti sajátosságok figyelembevétele helyzetének vizsgálata, az egyes országok és hazánk ez irányú rendszereinek összevetése, akár rangsorolása is elvégezhető.

Ebben a cikkben Szlovénia ez irányú folyamatait szeretném bemutatni, hogy a jól bevált tapasztalatok, sikeres adaptációk átvételének lehetőségeit megalapozzuk. Természetesen nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy nem lehet (szabad) mintákat egy az egyben alkalmazni egy sokszor merőben eltérő környezetben, más szóval az ún. "nemzeti sajátosságoknak" teret kell engedni és csak a klasszikus értelemben vett adaptációknak, azaz az adott helyzetre való megfeleltetésnek lehet létjogosultsága ebben az esetben is.

1. Röviden a Szlovén Köztársaságról¹

Szlovénia² az Alpok lábánál, Közép-Európa déli részén fekszik, nyugaton Olaszország, délnyugaton az Adriai-tenger, délen és keleten Horvátország, északkeleten Magyarország, északon pedig Ausztria határolja³. Szlovénia, a korábbi jugoszláv tagköztársaság, 1991 óta független állam, 2004. május 1. óta tagja az Európai Uniónak és 2007. január 1-jén elsőként csatlakozott az új tagállamok közül az eurózónához is.

Történelmi feltételezések szerint a mai szlovén nép szláv ősei a VI. században telepedtek le először a Kárpát-medencében, a Dunántúlon és a mai Szlovénia területén. A VII. században jött létre az első szlovén, és egyben az első szláv állam, *Karantánia* néven. Később 745-ben Karantánia a Frank Birodalom részévé vált, miután a szlávok többsége fokozatosan felvette a kereszténységet.

A középkorban az akkori szlovénségnek egyesek szerint a negyede Magyarországon élt. Az Osztrák-Magyar Monarchiában szlovének lakták *Krajna*, *Görz* és *Gradisca* nagy részét, valamint Isztria és Stájerország egyes területeit. A monarchia 1918-as összeomlása után a szlovének a Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz csatlakoztak, amely 1929-ben a Jugoszláv Királyság nevet vette fel. A II. világháború alatt az ország német, olasz és magyar megszállás alatt volt 1941-1945 között. A világháború után a királyság népköztársasággá alakult.

1991. június 25-éig nem beszélhettünk szlovén függetlenségről, amikor is Szlovénia kikiáltotta a Jugoszláviától való függetlenségét. Ezt a Jugoszláv Néphadsereg (JNA) beavatkozása követett. Szerencsére azonban július 7-ére elhallgattak a fegyverek és véget ért a szlovéniai tíznapos háború és létrejött a független, szuverén Szlovén Köztársaság.

Szlovéniában az államfő az elnök, akit ötévente, népszavazással közvetlenül választanak, ebben a tisztségben a miniszterelnök és a kormány segíti, akiket a parlament választ meg. A kétkamarás szlovén parlament a Nemzetgyűlésből (*Državni zbor*) és a Nemzeti Tanácsból (*Državni svet*) áll. A 90 fős nemzetgyűlés tagjait részben közvetlenül, részben listás szavazatok alapján választják. A Nemzeti Tanács 22 tagja gazdasági, szociális, és további érdekcsoportok jelöltjeiből áll, valamint 1-1 képviselője van a két hivatalos kisebbségnek, a magyarnak és olaszoknak. Parlamenti választásokat négyévente rendeznek.

2. A Szlovén Köztársaság biztonságpolitikai koncepcióinak fejlődéstörténete

Szlovénia biztonságpolitikai- és védelmi rendszere a volt Jugoszláv Szocialista Köztársaság biztonsági rendszeréből fakad, amely a teljes önvédelmi képességet biztosító koncepción alapult. Az ország függetlenné válása után, a régi jugoszláv (szerb) militáns averziók szignifikáns megléte miatt Szlovénia teljes mértékben szakított a korábbi biztonságpolitikai és védelmi stratégiai értékekkel és elképzelésekkel.

A stratégiai területen megjelenő paradigmaváltás személyi feltételeit - a többi rendszerváltó országhoz képest - dinamikus, fiatal szakemberekre bízva alakította ki. Nagyon helyesen használta ki a nyugati (EU, NATO) országok katonai tanintézetjeinek és védelmi minisztériumainak segítségét illetve a képzésre feljárnított tanfolyamokat. Nagy előnyt biztosított az a szlovén sajátosság, hogy nem, vagy csak jelentéktelen mennyiségben, vett át technikai eszközöket a volt Jugoszláv Néphadseregtől. Így a stratégiaváltás közvetlenül kapcsolódott a szervezeti változásokhoz és a korszerű haditechnikai eszközök vásárlásához egyaránt.

A független Szlovén államnak számításba kellett vennie a védelmi-biztonsági szektora átalakításának lehetséges opcióit:

- Első opció: a fegyveres, vagy akár tényleges haderő nélküli semleges státusz.
- Második opció: a más államokkal kötött kölcsönös védelmi megállapodások rendszere.
- Harmadik opció: annak a szükségszerűsége, hogy úgy alakítsák a haderő struktúráját, felkészítési rendszerét és modernizációját, hogy az képes legyen csatlakozni a kollektív biztonsági-védelmi rendszerekhez, szervezetekhez. Egyszóval az euró-atlanti folyamatokhoz való csatlakozás, a NATO és EU-tagság megpályázása.

A számításba vehető opciók közül hamar eldőlt, hogy a szlovén közvélemény és a politikai elit egyaránt a

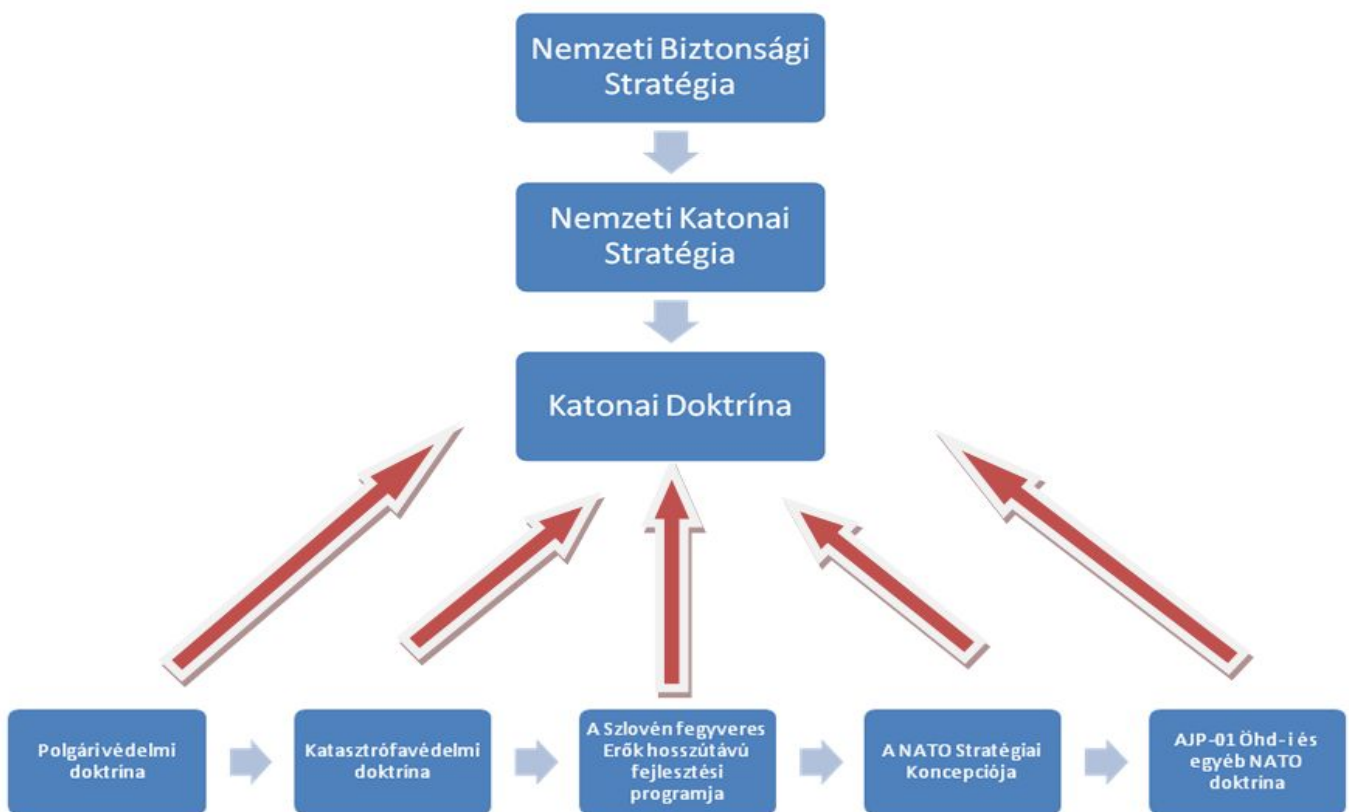
nyugat-európai országok mintáját és egyben a szövetségi rendszerekhez való tartozást tekintik elérendő célnak.

A szlovén biztonsági szektor reformja, a függetlenné válás után, három jól elkülöníthető periódusra bontható.

A **kezdeti időszakot (1991-1994)** az jellemezte, hogy az ország a teljes önállóságra törekedett a biztonság területén is. A hatályos koncepció szerint a rendszert fel kellett (volna) készíteni a védelemre bármilyen ellenséges támadás ellen. A számításba vehető katonai opciókat, a jugoszláv hagyományokon alapuló területvédelmi gondolkodásmód és a történelemben korábban már bevált gerilla (partizán) hadviselés hatotta át.

A **1994-2004 közötti második periódus**, fordulópontot jelentett a szlovén biztonsági gondolkodásmód és gyakorlat terén. Ekkor szakítottak az előző időszakot is jellemző hagyományos, akár a teljes lakosság aktív közreműködését feltételező *"totális nemzetvédelmi koncepcióval"*. Ebben az időszakban, két egymást erősítő, párhuzamosan zajló folyamat jellemezte a biztonsági- és védelmi szektort, úgy mint a nemzeti védelmi rendszer folyamatos (politikai, közjogi, társadalmi stb.) fejlesztése, valamint a külső- és belső nyomásra folytatott haderőreform. 1997-ben született meg az a döntés, mely szerint a haderő felkészítésében a békeműveletekre való kiképzésnek kell a főszerepet játszania és készen kell állni a nemzetközi együttműködésben végrehajtandó műveletekhez való hozzájárulásra.

E periódus harmadik, nagy jelentőségű reformja a 2002-ben eltörölt kötelező sorozási rendszer volt. Ezzel a Szlovén Fegyveres Erő a hivatásos haderőfejlesztés útjára lépett, végérvényesen szakított a jugoszláv örökséggel, amely a totális védelem és gerilla hadviselésen, továbbá a teljes társadalmat militarizáló védelemben gondolkodott. A felsorolt folyamatok és reformok eredményeképpen Szlovéniát nem terhelte túl az elmúlt tekintélyelvű rendszer katonai-biztonsági maradványaival és egy túlméretezett védelmi szektoral, ahogy ez az átmeneti államok többségének a jellemzője volt a térségben.

1. sz. ábra A szlovén katonai doktrína környezete (Forrás: Military Doctrine, 8. p.)

Míg a többi jugoszláv utódállamban, különösen Szerbiában, folytatódott a társadalom militarizálása, a hagyományok folytatása és az egyre erősödő nacionalizmus miatt, addig a szlovén közvélemény és az értelmiségi véleményformálók egy *"nyugati mintára"* szervezett országot akartak, ahol a haderőben sem érvényesülhet az autokratikus karakter és civil, demokratikus kontrollt kell megvalósítani a fegyveres erők felett. Ezt a politikai-civil ellenőrzést az egyik fundamentumának, az egyik alapvető ismérvének tekintették egy szuverén, parlamentáris demokratikus viszonyok között működő államnak. A rendkívül nagyfokú polgári ellenőrzés a védelmi szektor - különösen a hadsereg - fölött, a korábbi Jugoszláviára jellemző *"katonailag uralt"* politikai rendszerének és minden ilyen jellegű hagyományának a teljes elutasítását jelzi.

Az **átalakítás harmadik fázisát** már az EU és NATO-csatlakozás (2004) védelmi-biztonsági konzekvenciái jellemezték. Ekkortól már a szervezeti és szellemi kompatibilitás és interoperabilitási kérdések, problémák determinálták az átalakítási folyamatokat, melynek egy része képezi a kutatásaim konkrét tárgyát, vagyis a doktrína-fejlesztés, adaptáció kérdéskörét.

3. Szlovénia doktrinális irodalom-rendszere

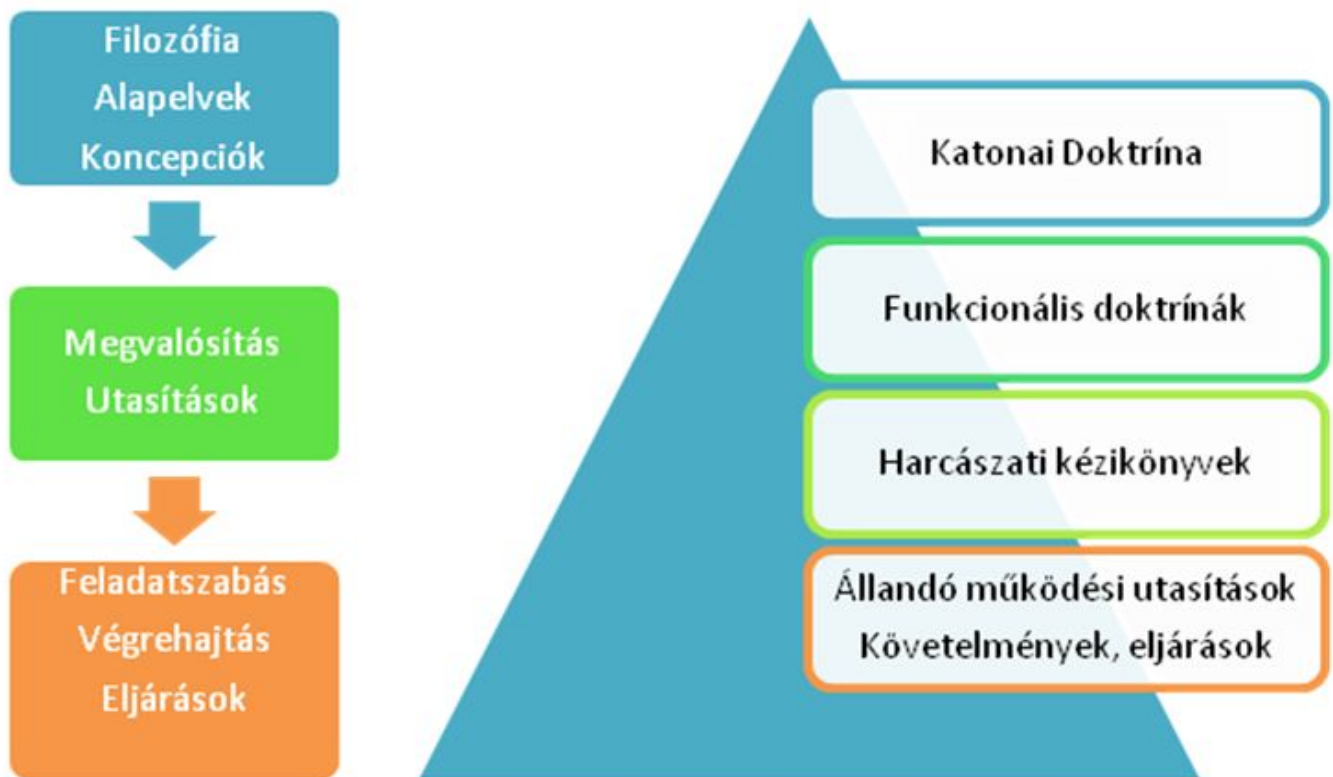
A szlovén nemzeti kiadványként megjelentetett Katonai Doktrína (*Vojaška Doktrina*⁴) célja, és tartalmi elemei, teljes mértékben megfelelnek a NATO-ban általánosan elfogadott doktrína-értelmezésnek. A kiadvány a szándékaik szerint általánosan megfogalmazott alapelveket, útmutatást nyújtanak a Szlovén Fegyveres Erők (*Slovenske Vojske*) szervezetére, műveleti alkalmazására és felkészítési rendszerére, úgy, hogy a doktrína érvényesülése segítse (biztosítsa) a szlovén védelmi stratégiai célok megvalósulását. A felsorolt célokon kívül, a

szerzők szándékai szerint a doktrína tartalmi kérdéseinek elő kell segíteniük a szlovén haderő átalakítási folyamatainak a sikerét és a mind teljesebb NATO-EU interoperabilitás megteremtését is.

A doktrína a nemzetbiztonsági- és katonai stratégián (*Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije*⁵, *Obrambna strategija Republike Slovenije*) alapszik. Azonban e két alapvető determinánson kívül, figyelembe vesz egy sor egyéb, a katonai szférát is érintő, stratégiai jelentőségű dokumentumot, pl.: a *polgári- és katasztrófavédelmi doktrínát*, a *fegyveres erők hosszútávú fejlesztési programját*, valamint a *NATO stratégiai koncepcióját* és *összhaderőnemi doktrínáját* egyaránt.

Szlovénia is magáévá tette és a dokumentumban ki is emeli azt a doktrinális alapelvet, mint egyfajta szemléletmódot, hogy a katonai doktrína az elmúlt háborúk hadviselési tapasztalatainak elemzésén alapul és a jövő műveleteiben alkotó módon kell a parancsnokoknak, döntéshozóknak alkalmazni. A szerzők hangsúlyozzák, hogy a nyilvános doktrína egyben megmutatja a biztonsági rendszer más elemeinek, valamint a szövetségeseinek is, hogy a Szlovén Fegyveres Erők miként reagálhatnak az adott szituációkra.

2. sz. ábra A szlovén katonai doktrína szintjei (Forrás: Military Doctrine, 91. p.)

A Szlovén Fegyveres Erőknek választ kellett adnia arra az alapvető kérdésre, hogy az újonnan létrehozott szervezetét milyen sztenderdek szerint építi fel, készíti fel és adott esetben hogyan alkalmazza. További eldöntendő kérdés, amely az első probléma részének tekinthető, hogy a régi jugoszláv hadsereg szabványai (szabályzatai, utasításai) mennyire elfogadhatóak az új szlovén hadsereg számára.

Szlovénia - felismerve a szabványosítás, gyakorlatilag egy katonai kultúraváltás nehézségeit és nehezen meghatározható időszükségletét - úgy döntött, hogy az ex jugoszláv haderőtől "örökölt" eljárások (szabványok) közül csak a "rég" fegyver-rendszerekhez szorosan köthetőket tartja meg, és egyfajta "top-down" és "bottom-up" közelítések párhuzamos végrehajtását kezdte meg.

A felülről-lefelé modell szerint (top-down) folytatott szabványosítás keretében 1995-re kiadták az első Katonai Doktrínát, amely 2006-ig, az új megjelenéséig, vezérelte az összhaderőnemi folyamatokat és egyben NATO-konform megközelítéseket adott a haderő valamennyi szegmensének. Az alulról-felfelé modell (bottom-up) alkalmazását kezdetben nehezítette, hogy Szlovéniának hivatalos kapcsolatai csak alig voltak. A doktrína-adaptáció szempontjából "minta országnak" tekintett Egyesült Államokkal és Nagy-Britanniával. Kezdetben, míg a katonai kapcsolatok szintje alacsony volt, csak a nyílt internetes forrásokból elérhető doktrínákat (Stanag-eket) fordították, használták az alegységeik (zászlóalj, század) kiképzési rendjébe. Ez még nem jelentett teljes adaptációt, csak az eltérő szemléletmód fokozatos térnyerését és az új (más) gondolkodásmód (katonai kultúra) lassú, fokozatos kezdetét jelentette.

A 90-es évek vége felé, amikor már fiatal szlovén tisztok és a védelmi szférában dolgozó közhivatalnokok viszonylag nagy számban megfordultak "nyugati" katonai akadémiákon, egyetemeken gyorsult fel a mintának tekintett nemzeti doktrínák adaptálási folyamata. Kezdetben csapatszinten (alegység, egység) folyt a munka, sokszor a rendkívül erőltetett ütemű angol nyelvi felkészítés eredményeként, az eredeti angol doktrínákat alkalmazták, fordítás nélkül.

Később, a védelmi minisztérium (vezérkar) megteremtette a szervezeti kereteit egy korszerűbb, összehangolt doktrinális munkának azzal, hogy létrehozta a Doktrína-fejlesztési Központot (*Center za doktrino in razvoj*⁶).

A központ az adaptációs folyamatok katalizátoraként összehangolja a különböző szinteken és szakterületeken folyó doktrinális folyamatokat, biztosítja a központi elgondolások és a helyi viszonyok összhangját.

A hierarchikus rendbe szervezett doktrínák ún. "irodalom-rendszer" alkotnak. (2. sz. ábra) A rendszer követi az általános, a NATO-tagállamok nemzeti rendszereire jellemző struktúrát. A hierarchia csúcsán helyezkedik el egy összhaderőnemi jellegű kiadvány, amely determinálja az alárendelt doktrínákat. A funkcionális doktrínák az egyes szakterületek szabványaiként jelennek meg, míg a harcászati kézikönyvek és az állandó működési utasítások⁷ az egységeknek, alegységeknek biztosítják a NATO-konform "szellemi muníciót". A vezető NATO-tagállamok harcászati kézikönyveinek átvétele nagyban megkönnyítette a folyamatosan megjelenő NATO Stanag-ek (doktrínák) bevezetését, hiszen a nemzeti doktrínaként alkalmazott, átvett kézikönyvek gyakorlatilag 100 %-os megfelelést biztosítanak a NATO-szabványokat illetően.

A tárgyalás és bemutatott hierarchia-rendszer azonban nem teljes és folyamatos, dinamikus változásokon megy keresztül. A funkcionális doktrínák nagy része még nem készült el, az adott szakterületek az átvett, de hivatalosan be nem vezetett doktrínák és egyéb nemzeti szabályzók szerint működik. (a logisztikai doktrína például már elkészült)

A funkcionális doktrínákon belül, a műveleti doktrínák élveztek (élveznek) elsőbbséget, hogy biztosítsák a szlovén erők számára a nemzetközi részvételhez elengedhetetlen tudnivalókat, így a békeműveleti doktrínák és azokkal kapcsolatos dokumentumok tartalmi elemeinek a bevezetése prioritást kapott.

A szlovén katonai doktrína egy közel százoldalas (96 oldal) nyílt anyag, mely az Interneten, akár angol nyelven is elérhető, szépen szerkesztett, színvonalas kiadvány. (Struktúráját az 1. sz. táblázat mutatja.)

A doktrína, hasonlóan a brit JWP 0-01 "Védelmi Doktrína"-hoz⁸, valamint az Egyesült Államok JP-1 jelű "Doktrína az USA fegyveres erői számára"⁹ kiadványához egy, a katonai szféra teljes spektrumát átfogó, alapelv és fogalomgyűjteménynek is felfogható.

A doktrína tartalmának részletes elemzése is igen hasznos lenne, azonban a terjedelmi korlátok és a kutatás más céljai miatt itt ezt nem végeztem el, azonban felületes vizsgálat után is jól érzékelhető, hogy a doktrína tömören választ ad szinte minden potenciálisan számításba vehető katonai, hadviselési kérdésre.

1. sz. táblázat		
KATONAI DOKTRÍNA (VOJAŠKA DOKTRINA)		
1.	Bevezetés	A doktrína célja, determinánsai, kapcsolatrendszere más alapvető dokumentumokkal.
2.	Hadműveleti környezet	Konfliktusok Válságok Nemzetközi biztonsági környezet Források az állambiztonság ellen irányuló fenyegetések ellen A részvétel Szövetséget Stratégiai Konceptiójának megvalósításában Aktív részvétel az európai biztonság és védelmi politikában Többnemzeti műveletek
3.	Harcierő (képességek)	Konceptuális összetevők Erkölcsei összetevő Motiváció Értékek Vezetés Menedzsment Fizikai összetevő Emberi erőforrások Fegyver-rendszerek és felszerelés Hadműveleti készemlét Fenntarthatóság Együttes végrehajtás
4.	A Szlovén Fegyveres Erők küldetése és feladatai	
		Az erők csoportosítása A harcban betöltött szerep szerinti csoportosítás A telepíthetőség szerinti csoportosítás A műveleti készenlét szerinti csoportosítás

5.	A csapatok és katonai szervezetek csoportosítása	<ul style="list-style-type: none"> Feladat-szervezet Katonai doktrína Harccsoportok Területvédelmi erők Reagáló erők Összhaderőnemi Alkalmi Harci Kötelék (CJTfS)
6.	Műveleti feltételek	<ul style="list-style-type: none"> Emberi erőforrás-gazdálkodás Anyagi és pénzügyi eszközök Katonai hírszerzés Fejlesztés és felszerelés Műveleti tervezés Mozgósítási előkészületek és műveleti felkészítés Katonai oktatás és kiképzés Egyéni képzés, kiképzés Csapat-kötelék kiképzés Készenlét a szlovén fegyveres erők Ingatlanmenedzsment Befogadó nemzeti támogatás Tervezés Fenntarthatóság
7.	Vezetési szervezetek	<ul style="list-style-type: none"> Stratégiai szint Hadműveleti szint Harcászati szint
8.	(Had)műveletek	<ul style="list-style-type: none"> A fegyveres erőszak alkalmazásának szabályai (ROE) A műveletek típusai Támadó műveletek Védelmi műveletek Stabilitási műveletek Támogató műveletek Különleges műveletek Információs műveletek A műveletek szintjei
9.	Harci műveletek	<ul style="list-style-type: none"> A hadviselés alapelvei A harci szellem fenntartása Tárgyilagos kiválasztás Koncentráció Kezdeményezőkézség Akciószabadság Az erőfeszítések gazdaságossága Meglepés Biztonság Egyszerűség és rugalmasság Harci funkciók Manőver Tűztámogatás Hírszerzés, felderítés Mobilitás, túlélőképesség Légvédelem Harci kiszolgáló támogatás Vezetés A harci műveletek formái Műveleti keretek Összehangolás
10.	Információs műveletek	<ul style="list-style-type: none"> Pszichológiai műveletek Elektronikai hadviselés Hálózatközpontú Hadviselés Műveleti biztonság Megtévesztés Nyilvános információ Polgári-katonai együttműködés
		<ul style="list-style-type: none"> Válságreakáló műveletek Béketámogató műveletek Konfliktusmegelőzés Békefenntartás

11.	Stabilitási műveletek	Béketeremtés Békeépítés Békekikényszerítés Humanitárius segítség Más stabilitás tevékenységek A békeműveletek alapelvei A NATO által vezetett műveletek jellemzői Tervezés A műveletek végrehajtása Logisztikai támogatás
12.	Támogató műveletek	Mentési műveletek Terrorizmus ellenes harc Biztonsági műveletek Kutatás-mentés Nem harci kutatás-mentés A kritikus infrastruktúra védelme Együttműködés a polgári szervezetekkel Vezetési szervezet
13.	A jövő hadviselése	

3. sz. ábra A hadműveletek típusai (Forrás: Military Doctrine, 48. p.)

A fontosabb tartalmi kérdések közül ki szeretnék emelni néhány, a hadművelet-elmélet és harcászat témakörének legfontosabb elemeiből. Az első ilyen a műveletek felosztása, tipizálása. (3. sz. ábra) Jól érzékelhető, hogy az elsődleges műveleti felosztásban, eltértek a "szokásos" légi-, felszíni műveleti (szárazföldi, tengeri) kategorizálástól.

A katonai műveletek típusai

Valószínűsíthető, hogy, figyelembe véve a Szlovén Fegyveres Erők képességeit, illetve annak korlátait, csak az önállóan is végrehajtható kategóriákat építették be és azokat is egyfajta összhaderőnemi szemlélettel közelítették.

A másik ilyen műveleti kérdés az ún "harci műveletek" típusainak a problémája. (4. sz. ábra)

4. sz. ábra A harci műveletek típusai (Forrás: Military Doctrine, 53. p.)

BEFEJEZÉS

Tanulmányomban át szerettem volna tekinteni - egy sokszor minta országgént tekintett állam - a Szlovén Köztársaság doktrinális rendszerét, a doktrinális rendszer felépítésének belső logikáját, determinánsait és a Katonai Doktrínája lényegi elemeit.

A gyors értékelés egy ilyen rövid tanulmány után is elvégezhető.

Először is jól érzékelhető, hogy Szlovénia igen tudatos és "cseppet sem kapkodó" módon végzi doktrinális rendszerének fejlesztését, a NATO-szabványok adaptálását. Egy olyan stratégiát választott, mely szerint fejleszti saját nemzeti doktrínáit, mellyel egyidőben - főleg egység, alegység szinten - alkalmazza valamely vezető NATO-tagállam harcászati doktrínáját (kézikönyvét).

Magyarországhoz viszonyítva a szervezeti keretek korszerűbbnek tűnnek. Hazánkban a Honvédelmi Minisztérium Haderőtervezési és Doktrinális főosztályának egy osztálya hivatott menedzselni a doktrinális és NATO-szabványosítási feladatokat, míg Szlovéniában ezt egy önálló szervezeti elem Doktrína-fejlesztési Központ végzi. További fontos szervezeti, szervezési tény, hogy e központ szoros kapcsolatban van a katonai területen lévő valamennyi képzést, felkészítést, kutatás-fejlesztést folytató szervezettel, iskolával, melyekkel közös szervezetben vannak. (Doktrína-fejlesztési, Oktatási és Kiképzési Parancsnokság - *Poveljstvo za Doktrino, Razvoj, Izobraževanje in Usposabljanje*)

Végezetül szeretném kiemelni a webes-megjelenést, amely több mint egyszerű információközlés, hanem mutatja azt a szemléletmódot is, amely szerint a transzparens, angol nyelven is elérhető doktrinális információkat is biztosító doktrína-rendszer minden érdeklődő számára biztosítja a szükséges információkat és a megfelelő visszacsatolásokat.

A továbbiakban, más hasonló közép-kelet európai ország hasonló rendszereit fogom megvizsgálni és egyfajta összevetést tervezek megírni, hogy a hazánk számára hasznosítható tapasztalatokat leszűrjük.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] Antoinette Primatarova, Rashko Dorosiev: FORESEC Deliverable D 2.2 Country report on Slovenia 16 June 2008 (www.foresec.eu);
- [2] CIA world factbook, (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/si.html>);
- [3] Borut Suklje, Foreword, in: Janko Prunk, A Brief History of Slovenia: Historical Background of the Republic of Slovenia, Ljubljana: Založba Grad, 1996;
- [4] Vojaška doktrina, (http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/dokumenti/vojd2006_slo.pdf);
- [5] R e s o l u c i j o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV), <http://www.uradni-list.si/1/content?id=31969>;
- [6] British Defence Doctrine, (<http://ids.nic.in/UK%20Doctrine/30%20jun.pdf>);
- [7] Doctrine for the Armed Forces of the United States (http://www.dtic.mil/doctrine/jel/new_pubs/jp1.pdf);

Végjegyzet:

1. Az ismertető alapjául a CIA world factbook (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/si.html>) alapján készült.
2. Szlovénül Slovenija, teljes nevén Szlovén Köztársaság, szlovénül Republika Slovenija;
3. Horvátországgal határvitában áll, különösen tengeri határait illetően.
4. Vojaška doktrina, http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/dokumenti/vojd2006_slo.pdf;
5. R e s o l u c i j o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV), <http://www.uradni-list.si/1/content?id=31969>;
6. <http://www.slovenskavojska.si/struktura/generalstab-poveljstva-in-enote-slovenske-vojske/poveljstvo-za-doktrino-razvoj-izobrazevanje-in-usposabljanje/center-za-doktrino-in-razvoj/>
7. SOP - Standard Operation Procedures
8. British Defence Doctrine, <http://ids.nic.in/UK%20Doctrine/30%20jun.pdf>;
9. Doctrine for the Armed Forces of the United States http://www.dtic.mil/doctrine/jel/new_pubs/jp1.pdf;

[Vissza a tartalomhoz >>>](#)